

АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНЕ ПРАВО В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Дослідження присвячене аналізу адміністративно-деліктного права як інструменту забезпечення безпеки держави в умовах воєнного стану. Адміністративно-деліктне право, як підгалузь адміністративного права, регулює суспільні відносини, пов'язані з вчиненням адміністративних правопорушень та застосуванням заходів відповідальності, спрямованих на захист громадського порядку, прав і свобод громадян, а також функціонування державних інститутів у кризових умовах. Актуальність теми зумовлена необхідністю адаптації правових механізмів до викликів воєнного часу, зокрема щодо прикордонної безпеки, інформаційної сфери та громадського порядку, з урахуванням конституційних принципів захисту прав людини та пропорційності обмежень. **Метою** дослідження є аналіз загально-теоретичних засад адміністративно-деліктного права, огляд наукових розробок у цій сфері й оцінка організаційно-правових механізмів забезпечення державної безпеки. Об'єктом дослідження виступають адміністративно-деліктні відносини в системі національної безпеки, а предметом – нормативно-правові акти та доктринальні підходи, що їх регулюють. **Методологія** базується на системному аналізі законодавства, наукових праць та практики застосування норм. У дослідженні розглянуто наукові підходи до адміністративно-деліктного права, зокрема роботи О. В. Панасюк, І. О. Кравченка, О. О. Заярного, О. М. Миколенка, С. О. Лисенка, В. В. Савіцької, О. М. Пилип'юк, В. К. Колпакова та інших, які акцентують на проблемах застарілості Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), розпорошеності норм і необхідності реформ для узгодженості з європейськими стандартами. Теоретичні засади передбачають принципи законності, пропорційності, гуманізму, невідворотності відповідальності та презумпції невинуватості, а також функції права: каральну, превентивну, виховну та правозахисну. У воєнний час особлива увага приділяється превентивній функції та адаптації до надзвичайних умов, зокрема через введення спеціальних норм (глава 13-Б КУпАП). Організаційно-правові механізми охоплюють систему суб'єктів (МВС, СБУ, Державна прикордонна служба, суди, військові адміністрації), процедури (складання протоколів, розгляд справ, оскарження) та інструменти (адміністративний примус, перевірки, комендантська година). Окремо розглянуто механізми у сферах прикордонної безпеки (ст. 202–204 КУпАП), інформаційної безпеки (ст. 212-3 КУпАП) та громадського порядку (ст. 173–185 КУпАП), з акцентом на посилення санкцій і спрощення процедур у воєнний час. Визначено проблеми: дублювання компетенцій, неузгодженість норм, ризик зловживань обмеженнями, що потребують реформ, зокрема прийняття нового Кодексу про адміністративні проступки (проект № 11386, 2024). У **висновках** підкреслено ключову роль адміністративно-деліктного права в забезпеченні безпеки держави, необхідність систематизації норм, адаптації до європейських стандартів та балансу між безпекою та правами людини. **Рекомендації** включають: прийняття нового кодексу, розширення повноважень суб'єктів, удосконалення трискладового тесту, навчання посадових осіб, інтеграцію європейського досвіду, посилення координації між органами влади та розробку національної моделі суспільної безпеки.

Ключові слова: адміністративно-деліктне право, національна безпека, воєнний стан, прикордонна безпека, інформаційна безпека, громадський порядок, реформи законодавства.

Константинов Сергій,

*доктор юридичних наук,
професор,
професор кафедри
загальноправових
дисциплін*

*Навчально-наукового
гуманітарного інституту
Національної академії
Служби безпеки
України*

<https://orcid.org/0000-0003-1192-2345>

kadmnaiau@ukr.net

1. Вступ

Адміністративно-деліктне право, як підгалузь адміністративного права, регулює суспільні відносини, пов'язані з вчиненням адміністративних деліктів та застосуванням заходів відповідальності. Воно спрямоване на захист громадського порядку, прав і свобод громадян, а також на забезпечення стабільного функціонування державних інститутів у кризових умовах, зокрема під час воєнного стану.

Історичний розвиток адміністративно-деліктного права в Україні бере початок від радянського законодавства, проте з 1991 року воно еволюціонувало в напрямі інтеграції європейських стандартів, особливо після ратифікації Європейської конвенції з прав людини в 1997 році. Починаючи з 2014 року, в умовах гібридної війни, та з 2022 року, в умовах повномасштабного воєнного конфлікту, роль цієї підгалузі значно зросла, оскільки вона стала інструментом протидії загрозам національній безпеці, як-от порушення прикордонного режиму, поширення дезінформації та дестабілізація громадського порядку.

Актуальність теми обумовлена необхідністю адаптації правових механізмів до умов воєнного стану, коли загрози національній безпеці вимагають посиленого регулювання норм, що стосуються прикордонної, інформаційної безпеки та громадського порядку. Відповідно до статті 3 Конституції України, права і свободи людини визнаються найвищою цінністю, а держава зобов'язана забезпечувати їх захист, у тому числі через адміністративні інструменти. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII передбачає пропорційні обмеження прав, які не повинні порушувати принципи законності, пропорційності та необхідності. Наприклад, Указом Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 року введено воєнний стан, що розширило повноваження органів влади для забезпечення безпеки з обов'язковим дотриманням прав людини. Глобальні виклики, зокрема інформаційна війна й кіберзагрози, посилюють актуальність теми, оскільки адміністративно-деліктне право сприяє балансу між державною безпекою та індивідуальними правами.

Метою дослідження є аналіз загально-теоретичних засад адміністративно-деліктного права у воєнний час, огляд наукових розробок у цьому напрямі та вивчення організаційно-правових механізмів забезпечення державної безпеки. Об'єктом дослідження є адміністративно-деліктні відносини в системі національної безпеки, предметом – нормативно-правові акти та доктринальні підходи, що регулюють ці відносини. Методологія базується на системному аналізі законодавства, наукових праць і практики застосування норм.

2. Стан дослідження проблеми

Дослідження адміністративно-деліктного права в контексті забезпечення державної безпеки активно розвиваються в Україні, особливо з 2014 року в умовах гібридної війни та з 2022 року – в умовах повномасштабного воєнного конфлікту. Доктрина адміністративно-деліктного права ґрунтується на працях радянських і пострадянських вчених, проте сучасні автори акцентують увагу на адаптації до європейських стандартів та умов воєнного стану. Значний внесок у розвиток теорії зроблено такими вченими, як В. К. Колпаков, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, які аналізують еволюцію права від радянських норм до сучасних реформ (Колпаков, 2023).

Одним із ключових досліджень є дисертаційна робота О. В. Панасюк «Адміністративно-деліктне право України: теоретичні питання розвитку та реформування», де аналізується структура права як підгалузі адміністративного з акцентом на загальну, особливу та процедурну частини (Панасюк, 2021). Автор ідентифікує проблеми еклектичності норм та обґрунтовує необхідність систематизації для ефективного застосування в кризових ситуаціях, пропонуючи реформу Кодексу про адміністративні проступки.

У сфері прикордонної безпеки значним є дослідження І. О. Кравченка, який характеризує систему нормативно-правових актів для виявлення та припинення правопорушень, включно з Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП) та спеціальними законами, а саме «Про державний кордон України» (Кравченко, 2020). Автор наголошує на розпорошеності законодавства, що ускладнює забезпечення безпеки в умовах загроз, і пропонує консолідацію норм для підвищення ефективності.

О. О. Заярний у роботі «Концептуальна природа та види об'єкта адміністративних інформаційних правопорушень» розглядає роль деліктного права в інформаційній сфері, пропонуючи класифікацію правопорушень та їх зв'язок з національною безпекою (Заярний, 2015). Це дослідження актуальне для воєнного часу, коли дезінформація виступає як інструмент гібридної агресії, з рекомендаціями щодо посилення санкцій за поширення фейків.

Аналіз сучасних реформ представлено в роботі О. М. Миколенка, де обговорюється оновлення КУпАП, включно з введенням глави про військові адміністративні правопорушення з 2015 року (Миколенко, 2021). Автор підкреслює мілітаризацію суспільства та потребу в адаптації процедур до особливого періоду з акцентом на автоматизацію фіксації порушень.

С. О. Лисенко досліджує адміністративно-деліктне право щодо інформаційної безпеки підприємств, класифікуючи суб'єктів та правопорушення, і пропонує розширення повноважень для фіксації деліктів (Лисенко, 2019). У воєнний час це стосується захисту критичної інфраструктури з рекомендаціями щодо інтеграції з кібербезпекою.

В. В. Савіцька у статті «Актуальні питання адміністративно-деліктного права України» аналізує реформування КУпАП, підкреслюючи невідповідність радянських норм сучасним реаліям і необхідність нового кодексу (Савіцька, 2024). Автор обговорює проблеми дублювання норм і пропонує уніфікацію.

О. М. Пилип'юк фокусується на доступі до публічної інформації в умовах воєнного стану, аналізуючи обмеження та процедури з акцентом на трискладовий тест пропорційності (Пилип'юк, 2023). Це дослідження стосується балансу між безпекою та прозорістю з прикладами з практики ЄСПЛ.

Додаткові дослідження включають монографію В. К. Колпакова «Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану», де аналізуються загальні принципи адміністративного права, адаптовані до воєнного часу, з акцентом на деліктну відповідальність за порушення громадського порядку (Колпаков, 2023). Автор підкреслює роль принципів пропорційності та законності в застосуванні заходів примусу.

С. Ф. Константинов розглядає проблеми застосування норм КУпАП у сфері безпеки держави в умовах воєнного стану, наголошуючи на неузгодженості норм та необхідності реформ (Константинов, 2025).

П. В. Діхтієвський досліджує адміністративно-правові засоби забезпечення права на особисту недоторканність в умовах воєнного стану, класифікуючи такі механізми, як перевірка документів, комендантська година й обмеження пересування (Діхтієвський, 2022). Автор вказує на проблеми реалізації та потребу в подальших дослідженнях.

Загалом наукові праці вказують на проблеми: застарілий КУпАП, відсутність чітких визначень, необхідність інтеграції з європейським правом. У воєнний час акцент робиться на посиленні превентивної функції та адаптації до надзвичайних режимів з дискусіями про систему адміністративного права як поліномативну (Система адміністративного права України, 2025).

3. Виклад основного матеріалу

Адміністративно-деліктне правовизначається як підгалузь адміністративного права, що регулює деліктні відносини від вчинення правопорушення до застосування стягнень. Його структура охоплює загальну частину (завдання, принципи, підстави відповідальності), особливу частину (склади правопорушень за об'єктами посягання: громадський порядок, прикордонна безпека, інформаційна сфера) та процедурну частину (провадження у справах) (Панасюк, 2022). У воєнний час структура адаптується для посилення захисної функції з введенням спеціальних норм, як-от глава 13-Б КУпАП про військові адміністративні правопорушення, запроваджена у 2015 році для реагування

на мілітаризацію суспільства [4]. Теоретичні основи ґрунтуються на теорії природного права, верховенстві Конституції та стандартах ЄСПЛ з акцентом на єдність публічної влади та принципи доброго врядування (Колпаков, 2023).

Принципи адміністративно-деліктного права передбачають законність, невідворотність відповідальності, індивідуалізацію стягнень, гуманізм і презумпцію невинуватості. У воєнний час додається принцип пропорційності обмежень відповідно до Закону «Про правовий режим воєнного стану», де заходи мають бути обґрунтованими та тимчасовими. Функції права – каральна (застосування стягнень), превентивна (запобігання правопорушенням через загрозу санкцій), виховна (формування правосвідомості) та правозахисна (захист суспільних інтересів). У кризових умовах превентивна функція домінує, наприклад, через посилені санкції за порушення режиму світломаскування (ст. 185-10 КУпАП) чи комендантської години (Колпаков, 2023). Принципи також охоплюють рівність, прозорість та відповідальність, адаптовані для воєнного стану з метою запобігання зловживанням владою (Колпаков, 2023).

Предмет регулювання становлять адміністративні проступки – протиправні винні діяння з ознаками шкідливості, але без кримінальної небезпечності. Склад проступку включає об'єкт (суспільні відносини у сфері публічного управління, наприклад національна безпека), об'єктивну сторону (дія чи бездіяльність, як-от порушення прикордонного режиму), суб'єкт (фізичні чи юридичні особи, з урахуванням спеціальних суб'єктів, як-от військовослужбовці) та суб'єктивну сторону (вина у формі умислу чи необережності) (Актуальні проблеми адміністративно-деліктного права України, 2023). У воєнний час об'єкти посягань розширюються, охоплюючи інформаційну безпеку (поширення дезінформації) та оборонні відносини, де вина трактується ширше через загрози державі (Національна безпека України в умовах воєнного стану, 2024). Відмінність від кримінальних злочинів полягає у ступені суспільної небезпечності, а від дисциплінарних – у невідношенні до трудових відносин (Колпаков, 2023).

До джерел адміністративно-деліктного права належать Конституція України, КУпАП, спеціальні закони («Про державний кордон України», «Про інформацію», «Про національну безпеку України»). Проблеми джерел – розпорошеність норм (норми про відповідальність розкидані по понад 100 актах), застарілий КУпАП (прийнятий у 1984 р., з радянськими елементами), що не відповідає сучасним реаліям і потребує реформи для узгодженості зі ст. 92 Конституції (Бандурка, 2024). У воєнний час джерела доповнюються указами Президента та постановами КМУ, як-от постанова № 1456 від 29.12.2021 про перевірку документів для забезпечення безпеки (Організаційно-правові засади державного управління у галузі національної безпеки, 2020). Ієрархія джерел є пірамідальною з пріоритетом вищих норм, включно з міжнародними договорами та практикою Конституційного Суду (Колпаков, 2023).

Теоретичні засади також охоплюють класифікацію правопорушень: за об'єктом (проти держави, особи, власності), за суб'єктом (загальні, спеціальні), за формою вини. У воєнний час вводяться спеціальні класифікації, як-от правопорушення в умовах воєнного стану (ст. 210-1 КУпАП), з посиленими санкціями для захисту оборони (Організаційно-правові механізми забезпечення правового порядку у Збройних Силах). Доктрина підкреслює необхідність балансу між безпекою та правами людини, застосовуючи трискладовий тест: правомірність мети, необхідність заходів, пропорційність (Пилип'юк, 2023). Система адміністративного права є полінормативною, орієнтованою на захист прав людини [20].

Організаційно-правові механізми адміністративно-деліктного права стосуються системи суб'єктів, процедур та інструментів для виявлення, припинення й покарання правопорушень, спрямованих на забезпечення національної безпеки. Суб'єкти – органи виконавчої влади (МВС, СБУ, Державна прикордонна служба), суди, військові адміністрації та комендатури. У воєнний час їх повноваження розширюються, наприклад, створюються комендантські патрулі для контролю комендантської години (постанова КМУ № 573 від 08.07.2020) (Організаційно-правове забезпечення національної безпеки в умовах воєнного стану, 2023). Механізми охоплюють нормативне регулювання, організаційні заходи та правозастосовну практику з акцентом на координацію суб'єктів, зокрема військових адміністрацій та правоохоронних органів (Організаційно-правові засади державного управління у галузі національної безпеки, 2020).

У сфері прикордонної безпеки механізми базуються на КУпАП (ст. 202–204) та Законі «Про Державну прикордонну службу України». Вони передбачають складання протоколів, розгляд справ за місцем виявлення, особливі строки стягнень (скорочені до 3 місяців). У воєнний час – посилення контролю за перетинанням кордону, видворення іноземців за порушення режиму, перевірка документів та огляд речей (постанова КМУ № 1456) [2]. Штраф за незаконний перетин кордону (ст. 204-1 КУпАП) підвищується в умовах загрози з акцентом на превенцію шпигунства. Механізми передбачають технічні засоби та фото- / відеофіксацію з обов'язковою згодою на огляд житла (Діхтієвський, 2022).

Інформаційна безпека регулюється Законом «Про інформацію» та КУпАП (ст. 212-3 за порушення доступу). Механізми: обмеження доступу до таємної інформації під час воєнного стану, відстрочка запитів через бойові дії, застосування трискладового тесту (правомірність, шкода, суспільний інтерес) [3]. Суб'єкти – розпорядники інформації, Уповноважений ВРУ з прав людини. У воєнний час розширюється Звід відомостей про державну таємницю, вводяться санкції за поширення фейків (ст. 173-2 КУпАП) з електронними протоколами для оперативності (Колпаков, 2020). Проблеми: ризик зловживань обмеженнями, що потребує судового контролю.

Громадський порядок забезпечується ст. 173–185 КУпАП. Механізмами адміністративного примусу є запобігання (контроль за дотриманням), припинення (адміністративне затримання), стягнення (штрафи, арешт). Провадження передбачає порушення справи, розгляд (звичайний чи спрощений), виконання (Актуальні проблеми адміністративно-деліктного права України, 2023). У воєнний час діють спеціальні режими: комендантська година, обмеження пересування (постанова КМУ № 1455), посилена відповідальність за непокору, а також уповноваження Нацполіції та Нацгвардії на проведення огляду з метою захисту особистої недоторканності. Комендантська година встановлює часові та територіальні обмеження, передбачає роботу патрулів для моніторингу ситуації та сприяє підтриманню громадського порядку (Діхтієвський, 2022). Обмеження свободи пересування запроваджуються з огляду на наявні загрози та супроводжуються публічним інформуванням через ЗМІ.

Щодо критичної інфраструктури (енергетика, транспорт), то механізми включають норми про пожежну безпеку (ст. 175 КУпАП) з уніфікованими санкціями, розширення повноважень ДСНС для фіксації деліктів (Миколенко, 2021). Проблеми: дублювання компетенцій органів, штучне ускладнення проваджень, відсутність чітких стадій. Реформи: проєкт Кодексу про адміністративні проступки (№ 11386, 2024) вводить нові категорії штрафів, чітке розмежування з кримінальними правопорушеннями, поділ на матеріальну та процесуальну частини (Оновлення адміністративно-деліктного законодавства в Україні, 2023). У воєнний час вводяться спрощення, як-от автоматичні штрафи за порушення дорожнього руху.

Додатково механізми охоплюють оскарження рішень (ст. 289 КУпАП, скорочені строки в воєнний час), заходи забезпечення (відсторонення, конфіскація). Баланс забезпечується через індивідуальний підхід з гарантіями прав потерпілих (ст. 269 КУпАП, розширення прав на адвоката). У воєнний час вводяться норми про малозначущість (ст. 22 КУпАП), але є ризик зловживань, що потребує реформ для незалежності органів. Загалом механізми спрямовані на захист особистої недоторканності як частини національної безпеки з акцентом на порядок як ключовий інструмент.

4. Висновки

Адміністративно-деліктне право виступає ключовим елементом системи забезпечення безпеки держави, особливо у воєнний час. Його теоретичні засади ґрунтуються на принципах законності, пропорційності та гуманізму, а організаційно-правові механізми забезпечують ефективне реагування на загрози через систему суб'єктів, процедур та інструментів. Однак такі проблеми, як застаріле законодавство, розпорошеність норм, дублювання компетенцій і неузгодженість з європейськими стандартами, потребують реформ. Дослідження демонструє необхідність систематизації, адаптації до європейських стандартів, посилення превентивної ролі й балансу між безпекою

та правами людини. Воєнний стан підкреслює роль деліктного права в захисті громадського порядку, інформаційної безпеки та прикордонного режиму, але також виявляє виклики, пов'язані з глобалізаційними загрозами та потенційним зниженням рівня захисту прав.

З метою удосконалення адміністративно-деліктного права потрібно вжити ряд заходів:

1. Розробити та прийняти новий Кодекс про адміністративні проступки із чітким визначенням видів відповідальності, процедур та адаптацією до воєнного часу, включно з уніфікацією норм.

2. Розширити повноваження суб'єктів для фіксації деліктів в інформаційній та прикордонній сферах із використанням електронних протоколів і технічних засобів.

3. Удосконалити трискладовий тест для обмежень з обов'язковим мотивуванням рішень і можливістю оскарження в судовому порядку.

4. Організувати систематичне навчання посадових осіб щодо застосування норм у кризових ситуаціях з акцентом на баланс безпеки та прав, включно з етичними аспектами.

5. Інтегрувати європейський досвід (практику ЄСПЛ) та наукові рекомендації для усунення дублювання компетенцій і підвищення ефективності механізмів.

6. Удосконалити норми про малозначущість та адміністративні арешти для воєнного стану з посиленням контролю за зловживаннями.

7. Розробити національну модель суспільної безпеки, що враховує адміністративно-правові засоби захисту особистої недоторканності.

8. Посилити координацію між військовими адміністраціями та правоохоронними органами для ефективної реалізації таких механізмів, як перевірки та комендантська година.

Список використаних джерел:

1. Панасюк О. В. Адміністративно-деліктне право України: теоретичні питання розвитку та реформування. Кваліфікаційна наукова праця. Дніпро : ДДУВС, 2021. 36 с.
2. Кравченко І. О. Адміністративно-деліктне законодавство щодо забезпечення прикордонної безпеки. *Вісник правової науки*. Одеса : МГУ, 2020. С. 1–19.
3. Заярний О. О. Концептуальна природа та види об'єкта адміністративних інформаційних правопорушень. *Адміністративне право та процес*. 2015. № 1 (11). С. 161–196.
4. Миколенко О. М. Сучасний стан адміністративно-правового регулювання притягнення до адміністративної відповідальності. *Вісник Одеського національного університету*. Одеса : ОНУ, 2021. С. 1–10.
5. Лисенко С. О. Адміністративно-деліктне право стосовно інформаційної безпеки підприємств в Україні. *Форум права*. 2017 № 1. С. 84–88.
6. Савіцька В. В. Актуальні питання адміністративно-деліктного права України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 84. Ч. 3. С. 3–10.

7. Пилип'юк О. М. Адміністративно-правове забезпечення здійснення права на доступ до публічної інформації в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право*. 2023. № 7.
8. Колпаков В. К. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану : монографія. Київ : SSAALS, 2023.
9. Актуальні проблеми адміністративно-деліктного права України : матеріали круглого столу. Вінниця : ВНТУ, 2023.
10. Національна безпека України в умовах воєнного стану : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2024.
11. Бандурка О. М. Зміни в адміністративно-деліктному законодавстві України. *Право і суспільство*. 2024. № 8. С. 67–72.
12. Організаційно-правові засади державного управління у галузі національної безпеки. *Studies.in.ua*. 2020.
13. Організаційно-правові механізми забезпечення правового порядку у Збройних Силах. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 8. С. 24–27.
14. Організаційно-правове забезпечення національної безпеки в умовах воєнного стану : матеріали конференції. Кропивницький : ДНДУВС, 2023. 341 с.
15. Колпаков В. К. Актуальні проблеми формування адміністративно-деліктного права. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*. Харків : ХНУВС, 2020. С. 5–10.
16. Діхтієвський П. В. Адміністративно-правові засоби забезпечення права на особисту недоторканність в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасного трансформаційного лідерства*. 2022. № 6.
17. Миколенко О. М. Сучасний стан та перспективи розвитку адміністративно-деліктного права України. *Вісник ОНУ*. С. 28–32.
18. Оновлення адміністративно-деліктного законодавства в Україні. *Збірник наукових праць*. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2023.
19. Константінов С. Ф. Проблеми застосування норм КУпАП у сфері безпеки держави в умовах воєнного стану. *Вісник ХНУВС*. 2025. С. 75–82.
20. Система адміністративного права України. *ResearchGate*. 2025.

References:

1. Panasiuk, O. V. (2021). Administratyvno-deliktnе pravo Ukrainy: teoretychni pytannia rozvytku ta reformuvannia [Administrative-Delict Law of Ukraine: Theoretical Issues of Development and Reform]. *Qualification scientific work*. Dnipro: DDUVS. 36 p.
2. Kravchenko, I. O. (2020). Administratyvno-deliktnе zakonodavstvo shchodo zabezpechennia prykordonnoi bezpeky [Administrative-Delict Legislation on Ensuring Border Security]. *Visnyk pravovoi nauky – Bulletin of legal science*, 1–19. Odesa: MHU.
3. Zaiarnyi, O. O. (2015). Kontseptualna pryroda ta vydy ob'iekta administratyvnykh informatsiinykh pravoporushen [Conceptual Nature and Types of the Object of Administrative Information Offenses]. *Administratyvne pravo ta protses – Administrative law and process*, 1 (11), 161–196.
4. Mykolenko, O. M. (2021). Suchasnyi stan administratyvno-pravovoho rehuliuvannia prytyahennia do administratyvnoi vidpovidalnosti [Current State of Administrative-Legal Regulation of Bringing to Administrative Liability]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of the Odessa National University*, 1–10.
5. Lysenko, S. O. (2017). Administratyvno-deliktnе pravo stosovno informatsiinoi bezpeky pidpriemstv v Ukraini [Administrative-Delict Law Regarding Information Security of Enterprises in Ukraine]. *Forum prava – Law Forum*, 1, 84–88.

6. Savitska, V. V. (2024). *Aktualni pytannia administratyvno-deliktnoho prava Ukrainy* [Topical Issues of Administrative-Delict Law of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: Law*, 84 (3), 3–10.
7. Pylypiuk, O. M. (2023). Administratyvno-pravove zabezpechennia zdiisnennia prava na dostup do publichnoi informatsii v umovakh voiennoho stanu [Administrative-Legal Support of the Right to Access Public Information under Martial Law]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: Pravo – Problems of modern transformations. Series: Law*, (7).
8. Kolpakov, V. K. (2023). Administratyvne pravo ta administratyvnyi protses Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: monohrafiia [Administrative Law and Administrative Process of Ukraine under Martial Law: A Monograph]. Kyiv: SSAALS.
9. Aktualni problemy administratyvno-deliktnoho prava Ukrainy: materialy kruhloho stolu [Current Issues of Administrative-Delict Law of Ukraine: Round Table Proceedings] (2023). Vinnytsia: VNTU.
10. Natsionalna bezpeka Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: monohrafiia [National Security of Ukraine under Martial Law: A Monograph] (2024). Kyiv: Yurinkom Inter.
11. Bandurka, O. M. (2024). Zminy v administratyvno-deliktnomu zakonodavstvi Ukrainy [Changes in Administrative-Delict Legislation of Ukraine]. *Pravo i suspilstvo – Law and Society*, (8), 67–72.
12. Orhanizatsiino-pravovi zasady derzhavnoho upravlinnia u haluzi natsionalnoi bezpeky [Organizational and Legal Principles of Public Administration in the Field of National Security] (2020). *Studies.in.ua*.
13. Orhanizatsiino-pravovi mekhanizmy zabezpechennia pravovoho poriadku u Zbroinykh Sylakh [Organizational-Legal Mechanisms for Ensuring Legal Order in the Armed Forces] (2020). *Iurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal*, (8), 24–27.
14. Orhanizatsiino-pravove zabezpechennia natsionalnoi bezpeky v umovakh voiennoho stanu: materialy konferentsii [Organizational-Legal Support of National Security under Martial Law: Conference Proceedings] (2023). Kropyvnytskyi: DNDUVS.
15. Kolpakov, V. K. (2020). Aktualni problemy formuvannia administratyvno-deliktnoho prava [Current problems of the formation of administrative tort law]. In *Pidhotovka politseiskyykh v umovakh reformuvannia systemy MVS Ukrainy – Training of police officers in the context of reforming the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine* (pp. 5–10). Kharkiv: KhNUVS.
16. Dikhtiiivskyi, P. V. (2022). Administratyvno-pravovi zasoby zabezpechennia prava na osobystu nedotorkannist v umovakh voiennoho stanu [Administrative-Legal Means of Ensuring the Right to Personal Inviolability under Martial Law]. *Problemy suchasnoho transformatsiinoho liderstva – Problems of modern transformational leadership*, (6).
17. Mykolenko, O. M. (n.d.). Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku administratyvno-deliktnoho prava Ukrainy [Current State and Prospects of the Development of Administrative-Delict Law of Ukraine]. *Visnyk ONU – Bulletin of ONU*, 28–32.
18. Onovlennia administratyvno-deliktnoho zakonodavstva v Ukraini [Updating Administrative-Delict Legislation in Ukraine] (2023). *Collection of scientific works*. Kharkiv: NIU im. Yaroslava Mudroho.
19. Konstantinov, S. F. (2025). Problemy zastosuvannia norm KUpAP u sferi bezpeky derzhavy v umovakh voiennoho stanu [Problems of Applying the Provisions of the Code of Administrative Offenses in State Security under Martial Law]. *Visnyk KhNUVS – Bulletin of the KhNUVS*, 75–82.
20. Systema administratyvnoho prava Ukrainy [The System of Administrative Law of Ukraine] (2025). *ResearchGate*.

ADMINISTRATIVE TORT LAW IN THE SYSTEM
OF ENSURING STATE SECURITY

Serhii Konstantinov,

Doctor of Law, Professor,

Professor at the Department of General Legal Disciplines

Educational and Scientific Humanitarian Institute

of National Academy of the Security Service of Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-1192-2345>

kadmnaiau@ukr.net

*The study is devoted to the analysis of administrative tort law as a tool for ensuring state security in conditions of martial law. Administrative tort law, as a sub-branch of administrative law, regulates public relations related to the commission of administrative offenses and the application of liability measures aimed at protecting public order, the rights and freedoms of citizens, as well as the functioning of state institutions in crisis conditions. The relevance of the topic is due to the need to adapt legal mechanisms to the challenges of wartime, in particular regarding border security, the information sphere and public order, taking into account the constitutional principles of human rights protection and proportionality of restrictions. **The purpose** of the study is to analyze the general theoretical foundations of administrative tort law, review scientific developments in this area and assess the organizational and legal mechanisms for ensuring state security. The object of the study is administrative tort relations in the national security system, and the subject is the regulatory legal acts and doctrinal approaches that regulate them. **The methodology** is based on a systematic analysis of legislation, scientific works and practice of applying norms. The study considers scientific approaches to administrative tort law, in particular the works of O. V. Panasyuk, I. O. Kravchenko, O. O. Zayarny, O. M. Mykolenko, S. O. Lysenko, V. V. Savitska, O. M. Pylypyuk, V. K. Kolpakova and others, who focus on the problems of the obsolescence of the Code of Ukraine on Administrative Offenses (CUaAP), the dispersion of norms and the need for reforms to comply with European standards. Theoretical foundations include the principles of legality, proportionality, humanism, inevitability of liability and the presumption of innocence, as well as the functions of law: punitive, preventive, educational and human rights protection. In wartime, special attention is paid to the preventive function and adaptation to extraordinary conditions, in particular through the introduction of special norms (Chapter 13-B of the CUaAP). Organizational and legal mechanisms cover the system of subjects (Ministry of Internal Affairs, Security Service of Ukraine, State Border Service, courts, military administrations), procedures (drafting protocols, consideration of cases, appeals) and instruments (administrative coercion, inspections, curfew). Mechanisms in the areas of border security (Articles 202–204 of the Code of Administrative Offenses), information security (Articles 212–3 of the Code of Administrative Offenses) and public order (Articles 173–185 of the Code of Administrative Offenses) are separately considered, with an emphasis on strengthening sanctions and simplifying procedures in wartime. Problems are identified: duplication of competences, inconsistency of norms, risk of abuse of restrictions that require reforms, in particular, the adoption of a new Code of Administrative Offenses (draft No. 11386, 2024). **The conclusions** emphasize the key role of administrative tort law in ensuring state security, the need to systematize norms, adapt to European standards, and strike a balance between security and human rights. **Recommendations** include: adopting a new code, expanding the powers of subjects, improving the three-component test, training officials, integrating European experience, strengthening coordination between authorities, and developing a national model of public security.*

Key words: administrative tort law, national security, martial law, border security, information security, public order, legislative reforms.

Дата першого надходження рукопису до видання: 25.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 22.10.2025

Дата публікації: 28.11.2025